

NaturErhvervstyrelsen

e-mail: euogerhverv@naturerhverv.dk

cc: JUROBA@naturerhverv.dk, KEDR@naturerhverv.dk

Landbrug & Fødevarer FmbA

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V

T +45 3339 4000
F +45 3339 4141
E info@lf.dk
W www.lf.dk

CVR DK 25 52 95 29

Høringssvar vedrørende udkast til bekendtgørelse samt udkast til vejledning om tilskud til vådområde- og lavbundsprojekter. J. nr. 16-8152-000020.

Landbrug & Fødevarer har modtaget høringsmaterialet vedrørende hhv. bekendtgørelse og vejledning om tilskud til vådområde- og lavbundsprojekter. Nedenfor følger vores bemærkninger.

Vi finder det indledningsvist hensigtsmæssigt, at både bekendtgørelse og vejledningen til vådområde- og lavbundsprojekter med nærværende udkast er blevet samlet i hhv. én bekendtgørelse og én vejledning.

Regelsættet på området opleves generelt meget kompliceret, og vi skal opfordre til, at der til stadighed arbejdes for at forenkle processen og gøre regelsættet så enkelt og ubureaukratisk som muligt. Det skal sikres, at omkostninger og tidsforbrug ved ansøgning og administration hos den enkelte tilsagnsmodtager ikke overstiger fordelene ved at modtage tilskud.

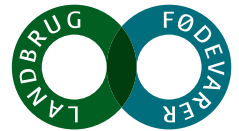
L&F vil også endnu engang opfordre til, at Naturstyrelsen og NaturErhvervstyrelsen ser på muligheden for, at udgifter til efterfølgende pleje af vådområde- og lavbundsprojekter kan indgå, som en integreret del af projektøkonomien eller sikres finansieret på anden måde. Pleje med afgræsning eller biomassehøst kan, efter vådområdets- og lavbundsområdets etablering, være med til at øge arealets herlighedsværdi og naturtilstand, ligesom det kan øge fjernelsen af næringsstoffer. Vi finder det paradoksalt, at der bruges offentlige midler på at tage arealer ud af omdrift, når der ikke samtidig kan sikres midler til den efterfølgende pleje, således at arealerne opnår størst mulig samfundsmæssig værdi.

Endelig skal det understreges, at der er behov for klare retningslinjer for, hvem der har ansvaret for vådområde- eller lavbundsprojektet, efter det er afsluttet – herunder ikke mindst et evt. erstatningsansvar i det tilfælde et projekt ikke udvikler sig, som planlagt. Det kan eksempelvis være, at vandstanden bliver højere end forventet og at det får utilsigtede konsekvenser for udnyttelsen af projektarealet og evt. også omkringliggende arealer. Som udgangspunkt må det være den ansvarlige myndighed – projektejereren -, som har ansvaret, og det bør være et krav, at det fremgår eksplicit af projektbeskrivelsen. Dette forhold bør som minimum fremgå af vejledningen.

Konkrete bemærkninger til vejledningsteksten

Afsnit 2. Ordningens formål

Det fremgår af tekstboksen på side 6 at formålet med lavbundsprojekterne bl.a. er at reducere udledningen af drivhusgasser. Dette fremgår også af høringsbrevet. Dette formål indgår imidlertid ikke i udkast til bekendtgørelse om kriterier for vådområde- og lavbundsprojekter. Vi skal opfordre til, at formålet med ordningen er enslydende i hhv. bekendtgørelser og vejledning

Under overskriften *Yderligere beskrivelse af de tre ordninger*, side 7.

Under beskrivelsen af lavbundsprojekterne står der: *"Projekterne skal placeres på kulstofrige lavbundsjord og som udgangspunkt også i hoved- og delvandoplande med et kvælstofbehov".* Her bør det tilføjes *"eller i nærhed til Natura 2000 naturtyper"*

Afsnit 8. Andre EU-tilskud, side 10

Det fremgår, at der kan søges om tilskud til pleje af græs- og naturarealer på vådområdeprojekter, hvis arealerne i øvrigt opfylder betingelserne for tilskuddet. Det vil her også være relevant at tilføje, at midlerne i plejegræsordningen er begrænsede, og at vådområdeprojekter prioriteres til sidst, hvorfor der ikke er sikkerhed for, at arealerne kan opnå tilsagn om tilskud - uanset at de i øvrigt opfylder betingelserne. Det er meget vigtigt at projekt ejere ikke giver berørte lodsejere en falsk forventning om at de med sikkerhed kan opnå plejetilskud, da dette ikke er tilfældet.

Afsnit 10. En teknisk forundersøgelse skal indeholde beskrivelse af, side 13

Under overskriften *Effekter* fremgår det, at projektets betydning for fosforreduktion ud fra metode beskrevet på vandprojekter.dk. Vi skal i den sammenhæng opfordre til, at det regneark, der anvendes til fosforreduktion revideres.

Afsnit 10, Vær yderligere opmærksom på, side 14

Under dot 4 fremgår det, at der ikke må være arealer uden for projektafgrænsningen, der bliver mere våde efter projektetablering. I så fald skal projektafgrænsningen justeres.

Vi skal opfordre til, at der tilføjes en mere entydig vejledning om, hvordan vandstanden skal sættes og hvilke standarder der skal anvendes, da der ikke er klarhed om dette.

Som anført i indledningen bør det også fremgå af vejledningen, hvem der har ansvar for projektet efter det er afsluttet og herunder ikke mindst et evt. erstatningsansvar i det tilfælde et vådområdeprojekt ikke udvikler sig, som planlagt. Det kan f.eks. være at vandstanden bliver højere end forventet, og derfor påvirker projektarealet og måske også arealer uden for projektarealet på en måde, så de ikke kan udnyttes som forventet. Det er afgørende, at dette fremgår klart af vejledningen.

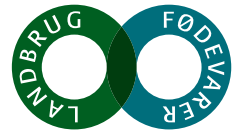
Afsnit 10, Personligt fremmøde hos lodsejer, side 16

Det bør være et krav, at berørte lodsejere skal besøges fysisk på ejendommen, af den, der gennemfører forundersøgelsen, og at arealerne skal besøges sammen med lodsejer. Vi oplever, at nogle private konsulentfirmaer springer let over her, og nøjes med at ringe til berørte lodsejere. Det er helt afgørende at der fra starten er mulighed for at have en god dialog og fælles forståelse af projektet – og det opnås bedst ved et fysisk møde, hvor man sammen ser på arealerne.

Afsnit 11, prioritering af gennemførelse for lavbundsprojekter, side 18

Det fjerde prioriteringskriterium skal præciseres, da det ikke er klart, om det er nærhed til et Natura 2000 område generelt eller til en kortlagt habitatnaturtype eller artslevested indenfor Natura 2000 området, der lægges vægt på. Det skal her bemærkes, at der i udkast til bekendtgørelsen om kriterier for vådområder og lavbundsprojekter står, at det er nærhed til natura 2000-areal, der lægges vægt på.

Samtidig skal vi opfordre til at, at nærhed til § 3 areal ikke vægtes lige så højt som nærhed til Natura 2000 habitatnaturtyper eller -artslevesteder. Nærhedskriteriet bør først og fremmest gælde

for sidstnævnte, og det bør vurderes kvalitativt således at f.eks. et lille, isoleret § 3-areal med et begrænset naturpotentiale ikke vægtes lige så højt, som f.eks. en værdifuld habitatnaturtype.

Afsnit 12, forkøbsret, side 23

Det vil være relevant at ændre forkøbsretten, så lodsejer kan være sikker på at få sine arealer tilbage, evt. ved at aftale en pris på forhånd. Hvis lodsejer så ikke ønsker at gøre brug af sin forkøbsret alligevel, kan arealer udbydes til andre købere til markedspris.

Afsnit 19, Kriterier og forpligtelser, side 40

Vedrørende tinglysning af servitut. Følgende skal tilføjes under punkt 8 om tilskudsfodring: "tilskudsfodring af kalve under 6 måneder i kalveskjul og halm til strøelse er dog tilladt" jf. § 12, stk 2, nr. 8 i udkast til bekendtgørelse om tilskud vådområde- og lavbundsprojekter.

Nyt afsnit efter afsnit 25. Hvilke muligheder er der, hvis projektet forkastes

Det vil være relevant med et afsnit, der beskriver alternative muligheder, hvis et projekt forkastes. Det bruges mange ressourcer på forundersøgelser, og det er oplagt, at det arbejde og den viden der er opbygget, ikke bare tabes på gulvet, når et projekt forkastes. Det kan f.eks. være tilfælde, hvor et projekt falder pga. risiko for øget fosforudledning, men forundersøgelsen har vist, at der er opbakning blandt lodsejerne til at gå videre med projektet. Her vil det være relevant med en beskrivelse af, hvilke muligheder projekterne har for at arbejde videre med projektet, så det evt. kan realiseres på længere sigt. Eller om der er alternative muligheder som f.eks. etablering af flere minevådområder eller lign., der kan træde i stedet for det oprindelige projekt.

Afsnit 38, Grundbetaling under artikel 32

Anvendelsen af artikel 32 giver i praksis anledning til en del udfordringer. Det vil derfor være hensigtsmæssigt, at projekter har ansvaret for at indberette status på alle arealer i vådområdeprojektet, samt hvilke arealer, der kan få status af, at indgå i artikel 32. Herunder skal det fremgå klart, hvornår projektgrænsen er indtegnet, så der er klarhed for planteavlskonsulenter og landmænd.

Giver ovenstående bemærkninger anledning til spørgsmål eller uklarheder, er I velkomne til at kontakte undertegnede.

Med venlig hilsen

Marie Juul Rohde
Seniorkonsulent

Vand & Natur

D +45 3339 4224
M +45 3083 1046
E MJK@lf.dk

Høringssvar over udkast til bekendtgørelse om tilskud til vådområde- og lavbundsprojekter

Hermed KL's høringssvar på udkastet til bekendtgørelse om tilskud til vådområde- og lavbundsprojekter.

Vedrørende § 3: Det er ikke præciseret, i hvilke situationer Naturstyrelsen kan søge, og til hvilke ordninger. Det bør tydeligt fremgå, hvilke af de tre ordninger for hhv. nitratvådområder, fosforvådområder og lavbundsområder, det drejer sig om og ikke drejer sig om. Samt at ansøgninger om vådområder til fjernelse af kvælstof, kun kan ske efter direkte anmodning fra VOS-formanden, altså formanden for den tværkommunale vandoplandsstyregruppe.

Vedrørende § 9 om afgørelse tilsagn/afslag: Der foreslås at der indføres et formelt krav om udtalelse hos projektansøger, f.eks. 2 uger forinden afgørelse træffes i tilfælde af afslag.

I forlængelse af udmeldinger fra en tidligere resortminister mener KL fortsat, at virkemidlet engangserstatning burde foreligge, da tilskuddet ved aftaler om 20-årigt udtag på mindre arealer ofte vil være af så ringe størrelse, at myndighedernes og lodsejers ulempe med ordningen ikke er proportional med erstatningens størrelse. Vi har gentagende gange hørt fra statslige styrelser, at det er EU's regler der spænder ben for en sådan ordning, og vil derfor foreslå at Miljø- og Fødevarerministeren overvejer, om der til de bagatelagtige arealer kunne findes national finansiering - det vil hjælpe på fremdriften i sagerne.

Det har vist sig uhensigtsmæssigt, at NAER ikke står for alle aspekter af jordfordelingen, der ellers er deres ansvarsområde. På baggrund af konkrete erfaringer med ordningen foreslås alle aspekter af jordfordelingen inkl. aftale om 20 årigt udtag og tinglysning af aftalerne varetaget af NAER. Erfaringen viser, at der kan opstå misforståelser mellem parterne, blandt andet fordi de 20-årige aftaler måske ikke helt er forstået eller accepteret af lodsejer, når kommunen efterfølgende skal indgå disse. I hvert fald burde aftalerne som minimum være underskrevet af lodsejer og på den måde forberedt til kommunens underskrift og/eller tinglysning, hvis formalia gør, at kommunerne er nødt til at stå for denne del.

KL tager forbehold for politisk behandling af høringssvaret.

Dato: 25. januar 2017

Sags ID: SAG-2017-00186
Dok. ID: 2305423

E-mail: LAKA@kl.dk
Direkte: 3370 3753

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1 af 2

Med venlig hilsen

Lars Kaalund, Chefkonsulent, KL.

Dato: 25. januar 2017

Sags ID: SAG-2017-00186
Dok. ID: 2305423

E-mail: LAKA@kl.dk
Direkte: 3370 3753

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 2 af 2

NaturErhvervstyrelsen
j.nr. 16-8152-000020

KL svar på høring af vejledning til om tilskud til vådområde- og lavbundsprojekter

Indledning

KL vil gerne kvittere for modtagelsen af høringsudkastet, og finder det glædeligt at vejledningen til de tre indsats typer nu er samlet i en vejledning.

Vejledningen hører sammen med Bekendtgørelse om tilskud til vådområde- og lavbundsprojekter, som er i høring samtidig med vejledningen.

Generelle bemærkninger

En af de største udfordringer i etablering af vådområder er placeringen af fosfor-vådområderne, som skal placeres **umiddelbart** opstrøms søer med et fosforreduktionsbehov. Kravet om umiddelbar nærhed giver store udfordringer, og derfor gives her en mere generel kommentering af problemet, i håbet om at der fortsat arbejdes på at forbedre det faglige grundlag for indsatsen mod udvaskning af fosfor.

I vejledningen s. 18 begrundes "umiddelbart opstrøms" med: "Hvis området ligger langt opstrøms søen, vil vandløbets naturlige hydrologi efterhånden øge vandløbets indhold af suspenderet stof igen"

Hertil bemærkes, at det ikke er afstanden til søen, der er afgørende, men de hændelser, der måtte hindre den forudsatte effekt i projektområdet. Fosforvådområde-ordningen er ikke rettet mod vandløbets indhold af suspenderet stof, men fjernelse af fosfor, der er bundet til disse partikler. Om der opstår suspenderet stof i vandløbet nedstrøms projektområdet burde ikke være afgørende, blot den fosfor, der er fjernet i projektområdet, ikke bliver genmobiliseret. I stedet burde afstandskriteriet rettes imod, at fosforvådområder bør søges anlagt så langt nedstrøms i retning af søen, som forholdene tillader, og at den fosfor, som fjernes, ikke ville være blevet fjernet alligevel længere nedstrøms på grund af tidvise oversvømmelser eller lignende processer.

Dato: 4. februar 2017

Sags ID: SAG-2017-00539
Dok. ID: 2311544

E-mail: laka@kl.dk
Direkte: 23673627

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1 af 2

Specifikke bemærkninger

I vejledningens tekst om skiltning optræder et link til skilte-tekst. Da linket ikke virker, er det uklart, om der vises et fuld færdig eksempel på skiltning, eller om den enkelte kommune skal gøre sig anstrengelser for at stykke de forlangte dele til korrekt skiltning sammen. I sidstnævnte tilfælde opfordres til, at der udarbejdes målrettede prototyper for vådområde- og lavbundsprojekter, der kan linkes til.

Det bør nævnes i vejledningens pkt. 7, at Naturstyrelsen skal opnå godkendelse i VOS-regi som betingelse for at kunne søge N-vådområder.

Med venlig hilsen

Chefkonsulent Lars Kaalund

Dato: 4. februar 2017

Sags ID: SAG-2017-00539
Dok. ID: 2311544

E-mail: laka@kl.dk
Direkte: 23673627

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 2 af 2

NaturErhvervstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V

euogerhverv@naturerhverv.dk

Axeltorv 3
DK 1609 København V
T +45 33 39 49 90
E dv@danskevandloeb.dk
W www.danskevandloeb.dk
CVR DK 34 56 90 37

23. januar 2017

**Høringssvar til udkast til bekendtgørelse om tilskud til vådområde- og lavbundsprojekter
- j.nr. 16-8152-000020**

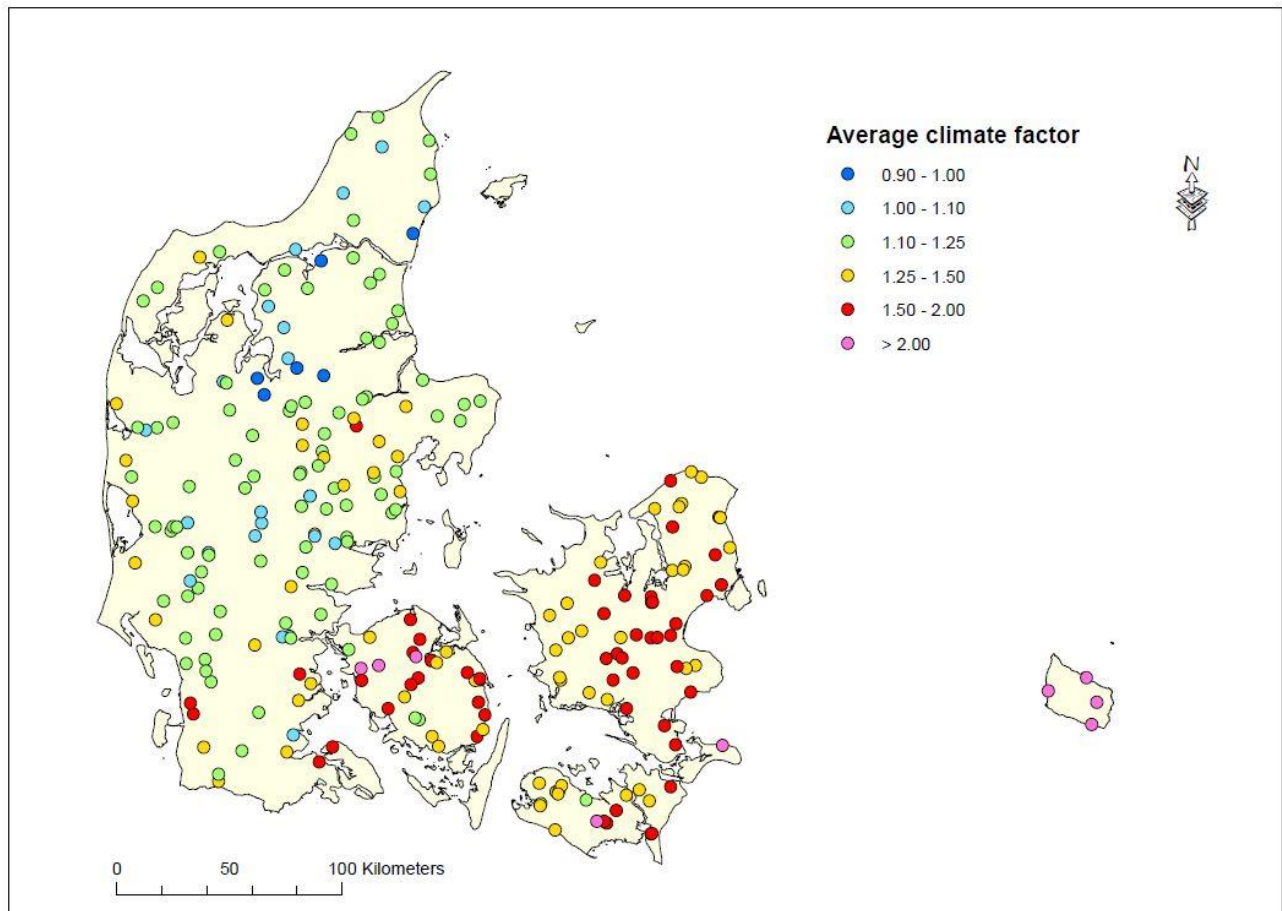
Når der afsættes penge til vådområde- og lavbundsprojekter opfordrer Danske Vandløb til, at der indtænkes klimatilpasning i projekterne:

I bekendtgørelsens fremtidige projekter, bør der således pålægges krav om, at disse projekters gennemførelse sker under forudsætning af, at de klima- eller samfundsrelaterede ændringer til øget vandaflledning indgår som forudsætning for at støtte projektet.

GEUS har beregnet den såkaldte klimafaktor forskellige steder i landet for at estimere de kommende klimaændringer. Klimafaktor = Forhold mellem fremtidig (år 2050-2100) og nutidig max afstrømninger (år 1961-1990)

- Eks: Klimafaktor = 1,5 bevirker 50% større afstrømning i 2021-2050 sammenlignet med 1961-1990

Det fremgår af figur 1, at stort set alle vandløb i fremtiden skal føre mere vand end de har gjort. Det er derfor tvingende nødvendigt, at når der gives tilskud til disse projekter, skal klimatilpasning indpasses i projektet samtidigt.

Figur 1: Estimerede klimafaktorer for klimagenereret ændring i 100 års maksimumafstrømning estimeret for fremtidsperioden 2021-2050 i forhold til reference perioden 1961-1990

http://www.klimatilpasning.dk/media/877909/Final_report_GEUS_2014_38.pdf

Danske Vandløb mener således, at det er yderst relevant, at det som forudsætning for tilskud kan gives, samtidigt sikres/kræves, at disse projekter også i en fremtidig horisont har kapacitet til at afvandingsproblematikken i 2050 tilgodeses. Herved sikres, i modsætning til foreliggende udkast til bekendtgørelse, at projektilskuddet er fremtidssikret. Et projekt skal således kunne imødekomme fremtidens vandføringsbehov i år 2050-2100 for at kunne opnå tilskud.

I projekteringsfasen skal lodsejerne inddrages så tidligt som muligt og i god tid før der tegnes streger og beregnes på mulige projekteringer. Skal lodsejer afstå dyrkningsareal til projektet skal det ske mod fuld erstatning til markedspris for jorden og ikke blot en kompensation. Lodsejer har måske endda selv et forslag til hvordan projektet kan løses. Det vil kunne gavne projektet pga. tidlig inddragelse.

Derudover skal det sikres, at projektafgrænsningen lægges, så lodsejere uden for grænsen ikke får forringet deres afvandingsforhold på nogen som helst måde.

På side 14 i vejledningen om tilskud til vådområde- og lavbundsprojekter står der således under den 4. sorte prik:

”Der må ikke være arealer udenfor projektafgrænsningen, der bliver mere våde efter projektetablering, beregnet på baggrund af 10 års maksimale vandstand eller andre foreliggende målinger, der kan vise den maksimale vandstand”.

Ved kun at tage udgangspunkt i den maksimale vandstand glemmes kravet om drænenes frie udløb.

Ovenstående formulering bør således ændres til:

"Der må ikke være arealer udenfor projektafgrænsningen, der bliver mere våde efter projektetablering, både beregnet på baggrund af 10 års maksimale vandstand, 10 års gennemsnitlig vandstand, 10 års medianvandstand, 10 års minimumsvandstand eller andre foreliggende målinger, der kan vise overnævnte vandstande".

Får lodsejer alligevel indtryk af, at afvandingsforholdene er forringet, skal kommunen have bevisbyrden og ikke lodsejer. Det er urimeligt, at en lodsejer uden for grænsen først risikerer at lide et stort økonomisk tab ved oversvømmelse af markerne og efterfølgende selv skal have store økonomiske omkostninger til at løfte bevisbyrden.

På side 21 i vejledningen om tilskud til vådområde- og lavbundsprojekter står der under virkemidler til kompensation af lodsejeren/forpagteren, at en af mulighederne for lodsejer er tilsagn om tilskud til 20-årig fastholdelse af vådområder.

Det er en dårlig løsning, at tilskuddet kun varer i 20 år, mens projektet er permanent. Der bør være sammenhæng mellem tilskud og projekt, så projektet består så længe der ydes tilskud. Så snart tilskuddet forsvinder, bør projektet også forsvinde, så lodsejer igen kan dyrke jorden på samme vis som inden projektet eksisterede. Udgifterne til at fjerne projektet dækkes af den kommune, der i sin tid har opnået tilskud til projektet.

Ved salg af jord til NaturErhvervstyrelsen skal det ske til markedspris, så lodsejer ikke mister egenkapital og dermed risikerer at blive teknisk insolvent.

Venlig hilsen

Danske Vandløb

Helge Danneskiold-Samsøe
Formand